

Livul om Nigtigheden af disse Anlæg, maatte være belavet paa, at han succesfrit, først i Randers og saa i Aarhus, blev betragtet som Sjende af disse rivaliserende Kommuner, og det Pres, som blev udøvet af de to Byer, navnlig den sidste, for at bevæge Rigsdagsmænd af forskjellig Ansættelse til at stemme for deres Lov, var, som Mange endnu ville erindre, særdeles paatrængende. Der var mellem disse to Byer en uheldig Rivalitet, og denne uheldige Rivalitet gjorde sig gjældende i en endnu uheldigere Form. For at blive ved de Signelser, vi nys bevægede os i ved Jernbansloven, kunde jeg sige, at Randers og Aarhus have duelleret med hinanden paa Jernbaner. Jeg vil ikke haabe, at det har været paa Liv og Død, jeg vil haabe, at det kun har været saaledes, at der er foregaaet en lille Blodafspjættning, netop tilstrækkelig til at befæste Venkabet mellem Aarhus og Randers. Men at det for begge Parter er en Blodafspjættning, der er foregaaet som Følge af denne Jernbaneduel, tror jeg ikke let vil kunne negtes. Medens jeg derfor maa overlade til Regjeringen, hvorledes den vil besvare de stærke Angreb, der ere fremkomne fra den sidste ærede Taler — en Besvarelse, der, som det forekommer mig, maa ligge meget nær — skal jeg for mit eget Vedkommende her bringe i Erindring, hvorledes vor Stilling har været til Sagen. Vi have givet disse to Love, uagtet Mange af os havde Fornemmelsen af, at det var en Feil at gjøre det, og at det var urigtige Foranstaltninger, hvorom der var Tale, og det vilde ikke være rigtigt af os, om vi nu viste alt Ansvar bort fra os, om vi alene anklagede Ministeriet, Amtene, Byerne, Sognene og de Private. Jeg tror, at Billighed og Retfærdighed medføre, at vi ogsaa erindre vor egen Skyld i denne Sag, og at vi tage vor Del af Ansvarshylden. Naar det nu er sagt af det ærede Medlem, at man paa en Maade vilde „begunstige Svindelen“, eller dog „til en vis Grad“ begunstiger den ved at gaa ind paa den Lov, der her ligger for, forekommer det mig at være en noget eiendommelig Form af Begunstigelse. Naar disse Love blive vedtagne, tror jeg, man maa erkjende, at Beboerne af den paagjældende lille Halvø, de af det ærede Medlem i anden Sammenhæng saa særdeles yndede „Molboer“, ikke paa nogen Maade ville gaa Kam forbi, men at de ville faae en alvorlig Lære, som just ikke skal opmuntre dem til at fortsætte lignende Foretagender for Fremtiden. Efter Lovforslaget skulle jo Aktionærerne i Randers-Grenaa Banen, Kommunerne saavel som de Private miste Alt, hvad de have skudt ind, og for Aarhus-Nyomgaardbanens Vedkommende skulle Aktionærerne tabe Halvdelen. Det er saa betydelige Beløb, at, hvis Loven gik igjennem, vilde der deri ligge en estertykkelig Lære til de Paagjældende. Loven kan snarere og med større Føie siges at være en Straf for begaaet Svindel end en Opmuntring af Svindel,

det være sig nu forbigangen eller tilkommende. Det staar ikke ganske klart for mig, om Banerne ikke være bedst tjente med, at Lovforslaget ikke gik igjennem; ialtfald er der en Af dem, om hvilken det kan siges, at der aldeles Intet vindes ved Lovforslaget; det er rimeligt, at i alt Fald Aktionærerne ligesaa gjerne se, at Loven slet ikke kom videre. For den Banes Vedkommende, hvis Aktionærer slet Intet faae, kunne disse jo være ganske rolige og ligegyldige, thi de have Intet omhelst at risikere; de kunde Intet tabe ved Lovens Standning, men kun vinde. Hvis Regjeringen opsiges sit Laan, kommer Banen til Auktion, og saa maa enten Regjeringen eller den Prioritetshaver, som kommer nærmest efter Regjeringen, erhverve sig Banen, lade sig den udlægge for sit Bud. Den ene eller den anden maa tage Banen, og der bliver Intet til Aktionærerne; men den Fordel, Randers-Grenaa Egnen har derved, at der eksisterer en Jernbane, og at den drives, denne Fordel miste de kommunale og private Aktionærer ikke, saa jeg ser ikke rettere, end at man fra det paagjældende Selskabs Standpunkt meget vel kan finde sig i, at Loven ikke føres videre. Dette synes mig imidlertid ikke at være det eneste Punkt, vi have at tage under Overveelse. Det forekommer mig, at der er en stærk Opfordring til tillige at søge andre Betragtninger, som kunne være af større Vægt for Staten og Bevillingsmagten. Jeg maa tilstaa, at jeg ikke fatter de Motiver, der have lebet det ærede Medlem til at udtale sig mod, at denne Lov gaar videre. Et Hovedargument var det, at allerede ifjor forelaa der de samme Forhold, som nu skulle have fremaldt denne Lov, og derfor havde det været Regjeringens Pligt, eller den havde dog havt Opfordring til, naar den overhovedet vilde foretage saadanne Skridt, da strax at henvende sig til Rigsdagen. Mod denne Fremstilling forekommer det mig, at der er en aldeles afgjørende Grund at anføre, nemlig den, at der mellem Samlingen ifjor og den iaar er indtraadt det, som var den egentlige Krise i dette Jernbane-Spørgsmaal, nemlig at Handelsbanken som Prioritetshaver virkelig har udsjort sin Krusel og sat Randers-Grenaa Banen til Auktion. Dette forekommer mig at være Kullinationspunktet, det egentlige brændende Punkt i Banens Historie, og før Regjeringen havde set, at dette virkelig skete, at Prioritetshaveren virkelig skred til Eksekution af sin Ret, tror jeg ikke, at der var nogen Opfordring for den til at gjøre noget positivt Skridt. Regjeringen maatte tværtimod føle sig opfordret til saa længe som muligt at udsætte det, indtil det forelaa som en sikker og given Sag, at, hvis Hjælpen ikke kom til Banen, vilde den blive stillet til Auktion og solgt. Den Udsættelse, hvorover man har besværet sig, synes mig altsaa ikke at kunne være nogen afgjørende Grund mod nu at behandle Loven videre paa regelmæssig Maade. Der er dernæst sagt, at Over-